

МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИКОЗНАВСТВА

УДК 008+17.032.3:78.072(477)

Берегова О. М.

НАУКОВА КОМУНІКАЦІЯ В ЕПОХУ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ: ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНСЬКОГО МУЗИКОЗНАВСТВА

Здійснено огляд основних етапів розвитку комунікації в науці, окреслено особливості та нові форми оприлюднення результатів наукових досліджень у сучасній науці і відмінності у принципах наукової комунікації, які історично склалися в Україні та за кордоном. Виявлено юридичні колізії в сучасних урядових документах України щодо представлення наукових результатів діяльності вчених. Констатується, що Україна поки що дуже слабо представлена у провідних електронних наукових ресурсах світу. Розглянуто категорії міжнародних наукометричних баз даних, оціночні критерії якості та значущості періодичних видань, які в них використовуються. Охарактеризовано найавторитетніші міжнародні наукометричні бази даних Web of Science та Scopus з погляду представлених у них музикознавчих видань, наведено приклади наукових збірників музикознавчого спрямування, які індексуються цими базами даних. Оскільки українські музикознавчі наукові видання абсолютно не представлені у базах даних найвищої категорії, автор статті закономірно приходить до висновку, що головними завданнями вітчизняного музикознавства на сучасному етапі є подолання відірваності від європейських і світових процесів розвитку науки та повноправне входження до потужних міжнародних наукових інтернет-ресурсів, якими є Scopus і Web of Science. Реалізація цих завдань зміцнить авторитет української музикознавчої науки і відкриє їй шлях до повноцінної інтеграції у світові культурні процеси.

Ключові слова: наукометричні бази даних, інтеграція, наукова комунікація, інтернет-ресурс.

Проблема наукової комунікації є актуальною не одне століття. Історично склалася система форм і методів наукової комунікації. Упродовж тривалого періоду еволюції науки нові знання передавалися в усний спосіб, потім з'явилася форма наукового трактату, яку поступово почав доповнювати письмовий обмін міркуваннями з приводу цих трактатів і викладених у них наукових ідей. Розвиток такого обміну призвів до появи на ранньому етапі розвитку науки Нового часу регулярної публікації наукових листів в особливих виданнях – наукових журналах, що стало прообразом сучасної наукової публікації у різноманітні видів і форм (фаховий журнал, монографія, стаття, огляд наукової періодики тощо). Суттєвими нововведеннями в галузі наукової комунікації стали регулярні наукові конгреси, що з середини ХІХ століття плідно впливають на розвиток науки і, особливо, поява у ХХ столітті системи «вторинної інформації», що включає служби реферативної, оглядової та сигнальної інформації¹.

У сучасному музикознавстві система наукової комунікації описана досить детально. Концепції і теорії видатних учених ХХ століття Ернста Блоха, Томаса Куна, Пола Фейєрабенда, українських учених Геннадія Доброва, Семена Мікулінського, Михайла Ярошевського та інших лягли в основу методології науки початку ХХІ століття та комплексного підходу до науково-освітніх явищ сучасності.

Вважається, що в науці «комунікація починається з того моменту, коли інформацію вже отримано. Після цього вона піддається надзвичайно складним творчим процесам переробки, аналогів яким неможливо знайти в інших, більш стереотипних сферах передачі й відтворення інформації»².

Комунікація в сучасній науці має свої особливості. Наукову комунікацію можна розглядати як «інформаційний процес, проте вона не є тотожною лише обміну науковою інформацією, оскільки включає також соціально-економічні, психологічні, юридичні та інші

¹ Берегова О. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість? Наукове видання. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. С. 194.

² Основы науковедения / под ред. Н. Стефанова, Н. Яхиел, Я. Фаркаш, Г. Кребер, И. Малецкого и др. Москва : Наука, 1985. С. 120.

аспекти. Практичне здійснення наукових комунікацій вимагає дотримання певних обов'язкових умов, зокрема адресності наукового знання, орієнтації вченого в науково-комунікаційному просторі, необхідності безперервно стежити за станом знань про досліджуваний об'єкт, розробки та удосконалення засобів самої комунікації, що дозволило б дослідникам оперативно справлятися з постійно зростаючими обсягами інформаційних масивів»¹.

Серед найсучасніших джерел інформаційного забезпечення оприлюднення результатів наукових досліджень науковий менеджмент ХХІ століття пропонує, зокрема, такі форми, як інтегральні інформаційні системи (бази даних), інтернет-форуми, електронні видання, депонування рукописів тощо. Однак дослідники констатують, що «...при всій безперервній еволюції форм та способів наукових комунікацій, при неминучості появи в подальшому її нових і високотехнологічних форм, основним предметом дослідження музикознавства, що стосується наукових комунікацій, залишається масив публікацій, перш за все, первинних, тобто наукові монографії і журнали, а також масив, що виникає при переробці цих первинних публікацій у результаті перекладацької, реферативної, популяризаторської діяльності»².

Отже, наукова комунікація як система обміну науковою інформацією пройшла тривалий шлях еволюції від усних способів передачі до електронних цифрових технологій. За останнє століття, у зв'язку з екстенсивним розвитком науки і зміною характеру наукових досліджень, у світі сформувалася нова галузь науки – музикознавство (наука про науку), а за останні півстоліття оформився окремий її розділ зі своїм специфічним інструментарієм – наукометрія. Ця дисципліна займається статистичними дослідженнями структури та динаміки масивів наукової інформації. Сучасні тенденції представлення наукових досліджень вимагають від учених подання отриманих результатів до авторитетних періодичних видань і видавництва, які входять до міжнародних наукометричних баз даних. Кількісні показники

¹ Основи науковедення / под ред. Н. Стефанова, Н. Яхнел, Я. Фаркаш, Г. Кребер, И. Малецкого и др. Москва : Наука, 1985. С. 119.

² Там само. С. 120.

цих баз даних – так звані індекси цитувань¹, імпаکت-фактори² тощо – усе активніше використовуються світовою науковою спільнотою для оцінювання ефективності діяльності як окремого вченого, так і наукових колективів – кафедр, факультетів, університетів та вищих навчальних закладів країни в цілому, а також для визначення перспективних напрямів розвитку науки та їх фінансування.

В Україні, яка обрала європейський вектор розвитку, здійснено лише перші кроки в цьому напрямку. Так, фахівцями Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського розроблено і впроваджується кілька електронних ресурсів, які використовують науко- і вебметричні показники: «Наукова періодика України», «Бібліометрика України», Google-Академія. Також розроблено цілий ряд національних рейтингів, зокрема, «Рейтинг науковців України», «Рейтинг вищих навчальних закладів України», «Рейтинг установ Національної академії наук України» тощо. Представлення наукових результатів діяльності учених вимагається на державному рівні, що закріплено в документах Міністерства освіти і науки України (накази МОН України від 17.10.2012 р. № 1111 «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових і фахових видань України» та № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук»). Згідно з останнім документом, здобувачі наукового ступеня доктора наук повинні мати «не менше чотирьох публікацій (для кандидатів – не менше однієї) у наукових періодичних виданнях

¹ Індекс цитувань (Science Citation Index, SCI) – ключовий показник, розроблений у 1960 році американським ученим Юджином Гарфілдом (Eugene Garfield) і широко запроваджений створеним ним Інститутом наукової інформації (Institute for scientific information).

² Імпаکت-фактор (або індекс впливовості) – чисельний показник важливості наукового журналу. Щорічно розраховується Інститутом наукової інформації і публікується у журналі «Journal Citation Report». Він показує, скільки разів у середньому цитується кожна опублікована в журналі стаття протягом двох наступних років після виходу. Відповідно до імпакт-фактору оцінюють рівень наукових журналів, якість статей, опублікованих у них, надають фінансову підтримку дослідникам.

інших держав з наряду, з якого підготовлено дисертацію. До таких публікацій можуть прирівнюватися публікації у виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз»¹.

Однак за останні п'ять років, що минули після введення в дію цих важливих документів, у представників різних галузей науки, зокрема, у музикознавців, виникло і продовжує виникати багато специфічних питань. Жодний нормативний документ не роз'яснює, яким наукометричним базам даних слід надавати перевагу, адже у світі їх існує велика кількість. До того ж, існує чимало закордонних наукових видань, які не індексуються цими базами. Ще не зафіксована у вітчизняних урядових документах, але вже активно обговорюється науковою спільнотою ідея про те, що з 1 січня 2019 року, коли почнуть діяти нові вимоги до здобувачів наукових ступенів, міжнародними будуть вважатися публікації у виданнях, які включені тільки до баз даних Scopus та Web of Science². У сьогоденній практиці від здобувачів наукових ступенів у галузях технічних і природничих наук вже кілька років поспіль вимагають статті в українських або закордонних журналах, які індексуються виключно Scopus або Web of Science³. Що

¹ Наказ МОН від 17.10.2012 № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук». URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1851-12> (дата звернення: 29.11.2017).

² У проекті нового Порядку присудження наукових ступенів, який зараз проходить громадське обговорення, сказано, що «до міжнародних публікацій можуть прирівнюватися публікації у наукових фахових виданнях України, які включені до міжнародних наукометричних баз, рекомендованих Національним агентством з якості освіти». URL: <http://aphd.ua/novuyiproektporiadkuprysudzhennianaukovykhstupeniv/> (дата звернення: 29.11.2017).

³ Торгалo С., Вакал С., Остапченко Л. Наукометричні бази даних та інтеграція української біологічної періодики у міжнародний інформаційний простір // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Біологія. 2014. Вип. 3 (68) С. 5–11. URL: http://papers.univ.kyiv.ua/1/biologija/articles/torgaloevakalsostapchenkolsciencetometricdatabasesandintegrationofu_24030.pdf (дата звернення: 29.11.2017).

чекатиме на українських музикознавців у нових реаліях? Пошук відповіді на це питання і визначив мету цієї статті.

Сьогодні доводиться констатувати, що Україна поки що дуже слабо представлена в провідних електронних наукових ресурсах світу (див. таблицю 1).

Таблиця 1.

Географія представництва наукових видань світу
в базі даних Scopus (вибірково)

Країна	Загальна кількість наукових журналів
США	10132
Велика Британія	5497
Німеччина	1762
Франція	581
Італія	483
Японія	455
Канада	321
Польща	317
Російська Федерація	264
Україна	45
Литва	43
Естонія	29
Латвія	8
Грузія	6
Молдова	3
Білорусь	2

Як видно з цієї таблиці, Україна, як і інші країни пострадянського простору, різко відстає від США, Британії, Німеччини та інших розвинутих країн за кількістю представлених у базі даних Scopus наукових видань. Є навіть такі країни, які взагалі не мають жодного видання (наприклад, Вірменія, Узбекистан тощо). Україна зареєструвала в Scopus 45 наукових видань (станом на листопад 2017 року), але це мізерна кількість, навіть у порівнянні з найближчими до нас

Польщею та Росією. Серед 45-ти українських наукових видань представлені лише точні та природничі науки (математика, фізика, хімія, біологія, медицина) і немає жодного гуманітарного видання, не говорячи вже про музикознавчі. А все тому, що в державі відсутня стратегія презентації досягнень української науки на світових теренах, питання «просування» нового наукового продукту, навіть найвищої якості, як правило, лягає на плечі того, хто займався його розробкою. Ця ситуація відкидає нас на узбіччя світового наукового процесу, примушує «варитися у власному соку» замість того, щоб ділитися передовими ідеями і розробками з науковцями всього світу на паритетних засадах.

Розробники електронного ресурсу Open Science in Ukraine пов'язують цю ситуацію з відмінностями у принципах наукової комунікації, які історично склалися в Україні і за кордоном. Згідно з інформацією, розміщеною на сайті Open Science in Ukraine, для наших учених кінцевим продуктом наукової роботи є дисертація, монографія або науковий звіт. Для зарубіжних колег-науковців кінцевим продуктом представлення наукової інформації є стаття у впливовому науковому журналі, який індексується міжнародними базами даних Scopus або Web of Science. Написання такої статті, до якої висуваються серйозні вимоги, потребує значних затрат часу, а також і певних фінансових ресурсів, тож заради статті вчені подають заявки на отримання грантів, нею звітують про річну роботу тощо. Кількість скопусівських публікацій є основним критерієм при прийомі на роботу або продовженні контракту викладача університету чи співробітника науково-дослідного інституту. Публікації поза журналами баз даних Scopus або Web of Science не враховуються при складанні рейтингових оцінок діяльності вченого або колективу дослідників. Дослідження, що публікуються поза традиційними каналами розповсюдження наукової інформації (тобто не в англійськомовних журналах Scopus або Web of Science), називають «сірою літературою», а звичні для нас жанри наукової активності – навчально-методичні посібники, тези, матеріали конференцій – взагалі вважаються на Заході «інформаційним сміттям».

Тут необхідно зупинитися на понятті міжнародної наукометричної бази даних¹. За версією того ж таки електронного ресурсу Open Science in Ukraine, на сьогодні у світі існує велика кількість міжнародних наукометричних баз даних, які розподіляються на три категорії:

– категорія А – бази з відносно легкою реєстрацією (Universe Impact Factor, Global Impact Factor, CiteFactor, Sindexs, Ukrainian scientific journals, General Impact Factor, Electronic Journals Library тощо);

– категорія В – бази з реєстрацією середньої складності (Index Copernicus, РИНЦ, Open Academic Journals Index, E-Library, DOAJ, UlrichsWeb, EBSCOhost, National Library of Ukraine Vernadsky тощо);

– категорія С – бази зі складною реєстрацією (комерційні бази даних, повні версії яких доступні за передплатою – Web of Science, Scopus).

Найавторитетнішими з них, індекси яких визнаються в усьому світі, вважаються Web of Science і Scopus.

Кожна наукометрична система має власні оціночні критерії якості та значущості періодичних видань та (або) окремих науковців – так звані індекси. Найбільш відомим та часто вживаними є індекс цитувань, індекс Гірша² та імпаکت-фактор. Звісно, всі ці показники не є досконалими, кожен із них має свої недоліки, що впливають на їх об'єктивність, однак наукометричні бази даних, в яких вони використовуються, є осередками акумуляції знань і ка-

¹ Міжнародна наукометрична база даних – це науково-бібліографічна і реферативна база даних, інструмент для відстеження цитованості наукових публікацій. Це також пошукова система, яка формує статистику, що характеризує стан і динаміку показників затребуваності, активності та індекси впливу діяльності окремих учених і дослідницьких організацій.

² Розроблений і впроваджений аргентино-американським ученим Хорхе Гіршем (Jorge Hirsch, нар.1953). Індекс Гірша (h-індекс) розраховується за такою схемою: вчений має індекс h, якщо він опублікував h статей, на кожному з яких послалися як мінімум h разів.

налами подальшого застосування наукових результатів головної інформаційної та соціальної характеристики країни, університету, наукового колективу або окремого науковця.

Зупинімося на характеристиці наукометричних баз даних Web of Science та Scopus.

Web of Science – база даних Філадельфійського інституту наукової інформації (Thomson Reuter Master Journal List), покриває понад 23 тисячі видань англійською та іншими мовами, має російськомовний інформаційний портал (Clarivate.ru). Наукометрична база даних Web of Science включає сім баз: Conference Proceedings Citation Index (наукові конференції); Science Citation Index Expanded (природничі науки); Social Sciences Citation Index (суспільні науки); Arts and Humanities Citation Index (мистецтво та гуманітарні науки); Index Chemicus (хімія); Current Chemical Reactions (поточні хімічні реакції); Book Citation Index (книги). Ці ресурси не містять повних текстів статей, однак включають посилання на повні тексти в першоджерелах і списки всіх бібліографічних посилань, які зустрічаються в кожній публікації, що дозволяє в короткі терміни отримати найповнішу бібліографію по темі.

Проаналізуємо базу даних Web of Science у частині видань з мистецтва та гуманітарних наук Arts and Humanities Citation Index¹. Це понад 1700 найменувань наукових журналів з усього світу, починаючи з 1975 року (станом на листопад 2017 р.). З них 128 видань розміщено в категорії Performing arts (Виконавські мистецтва) і понад 60 журналів присвячено саме музичному мистецтву. Це видання з широкого спектру музикознавчих питань, часописи музикознавчих спілок і товариств, а також журнали більш вузького спрямування з таких напрямів, як рання музика докласичної і класичної епох, сучасна музика, музична освіта, опера, музична теорія і аналіз, етномузикологія і фольклор, комп'ютерна музика і саунд-інженерія, естетика, соціологія, психологія музики, національні музичні культури.

¹ Дані взято з сайту: http://mjl.clarivate.com/publish_ah.pdf (дата звернення: 29.10.2017).

Україна поки що не представлена в цьому розділі бази даних Web of Science. У цій ситуації тим науковцям, які хочуть мати статтю у впливовому журналі з імпаکت-фактором, необхідно вивчати можливості публікації результатів своїх досліджень у виданнях інших країн, які індексуються цією потужною базою даних (див. Таблицю 2).

Таблиця. 2.

Статистика музикознавчих журналів,
представлених у базі даних Web of Science

Країна	Кількість видань	Мова видання
США	21	Англійська
Велика Британія	21	Англійська
Німеччина	5	Німецька (4), англійська (1)
Франція	2	Французька
Італія	2	Англійська
Швейцарія	1	Багатомовне
Хорватія	2	Хорватська (1), багатомовне (1)
Словенія	1	Словенська
Бельгія	1	Англійська
Бразилія	1	Португальська
Австрія	1	Німецька

Як видно з наведених статистичних даних, переважна більшість музикознавчих видань належить США і Великій Британії і друкується англійською мовою. Навіть європейські країни, для яких англійська не є офіційною державною мовою (наприклад, Італія, Бельгія і Німеччина), також мають англомовні видання в переліку Web of Science. Показовим для нас може бути досвід Хорватії та Словенії – країн, що майже втричі менші за Україну, але доклали зусиль для того, щоб мати в цій потужній базі даних музикознавчі видання національними мовами.

Візьмемо для прикладу *Arti Musices: Croatian Musicological Review* (*Arti Musices: Хорватський музикознавчий огляд*)¹ – науковий збірник Хорватського музикознавчого товариства, видається з 1969 року двічі на рік хорватською та англійською мовами. Тематика видання надзвичайно широка – це архівістика і біографістика, історія і музична аналітика, соціологія і естетика, етнологія та іконографія, педагогіка та акустика тощо. Усі номери від року заснування видання доступні в цифровому репозиторії Хорватської академії наук і мистецтв, а за останні 10 років – на порталі хорватських наукових журналів.

Ще одне видання – *Musicological Annual* (Музикознавчий щорічник)² – перший міжнародний науковий музикознавчий журнал у Словенії, який видається з 1965 року кафедрою музикології факультету мистецтв Університету Любляни теж двічі на рік. Видання охоплює різні сфери музикознавства, включаючи етномузикологію, аналіз музики, соціологію, естетику, акустику, психологію, іконографію, педагогіку тощо. Публікуються матеріали словенською, англійською та німецькою мовами з обов'язковими англійськими анотаціями.

Scopus – найбільша в світі єдина мультидисциплінарна реферативна база даних (існує з 1995 р.), яка оновлюється щодня і є найбільшою базою наукових публікацій без повних текстів, охоплює 28606 наукових журналів від понад 5 тисяч наукових видавництв світу, а також матеріали наукових конференцій. У цій базі зареєстровано понад 20 млн. науковців світу. Scopus є комерційною базою даних, і повна її версія доступна тільки на умовах передплати. Однак існує можливість перегляду ресурсів Scopus в обмеженому режимі *Author preview*.

База даних Scopus індексує 3614 наукових журналів гуманітарного спрямування. Як уже йшлося, Україна не представлена в цій базі даних своїми музикознавчими виданнями. Музикознавчі журнали інших країн представлені у Scopus у кількості 111 (див. Таблицю 3).

¹ Дані взято з сайту: <http://hmd-music.org/izdanja/arti-musices/> (дата звернення: 27.09.2017).

² Дані взято з сайту: <http://muzikologija.ff.unilj.si/publikacije/muzikoloski-zbornik/> (дата звернення: 27.09.2017).

Таблиця 3.

Статистика музикознавчих журналів,
представлених у базі даних Scopus:

Країна	Кількість видань у Scopus
США	39
Велика Британія	36
Німеччина	8
Словенія	3
Хорватія	2
Нідерланди	2
Угорщина	2
Іспанія	2
Франція	2
Швейцарія	2
Бразилія	2
Колумбія	2
Бельгія	1
Данія	1
Австралія	1
Малайзія	1
Чилі	1
Італія	1
Чехія	1
Канада	1
Австрія	1

Дані цієї таблиці свідчать про те, що ситуація схожа з Web of Science: у Scopus переважна більшість музикознавчих видань також належить США і Великій Британії і друкується англійською мовою.

Візьмемо для прикладу англомовний журнал *Journal of Musicological Research* (Журнал музикознавчих досліджень)¹, який друкується з 1979 року видавництвом Taylor and Francis LTD (США). Це щоквартальне видання публікує оригінальні статті з усіх аспектів і напрямів музикознавчих досліджень: історичного музикознавства, стилю і навчального репертуару, музичної теорії, етномузикології, музичної освіти тощо, а також інтердисциплінарні дослідження. Читачам також пропонуються книжкові огляди і рецензії.

Вимоги до журналів, які індексуються базами даних Scopus і Web of Science, дуже високі. Це, зокрема, міжнародні склади членів редколегії і авторів видання, обов'язкова експертна оцінка матеріалів видання, тобто рецензування статей незалежними експертами, наявність анотацій та списків літератури до статей, оформлених відповідно до міжнародних видавничих стандартів, наявність окремого веб-сайту у видання тощо. У Scopus і Web of Science індексується велика кількість наукових журналів національними мовами, однак усі вони обов'язково включають до своїх випусків англомовні статті, а в матеріалах національними мовами подають окремі композиційні частини англійською (зокрема, назви, анотації та списки літератури). У такий спосіб забезпечується максимальна мовна доступність національних наукових видань для світового наукового співтовариства.

Аналіз наукових інтернет-ресурсів, здійснений в цій статті, дозволяє зробити висновок, що українські музикознавчі наукові видання абсолютно не представлені в найавторитетніших міжнародних наукометричних базах даних категорії С. Деякі наукові журнали зі спеціальності «Музичне мистецтво» індексуються в базах даних нижчих категорій А і В (наприклад, окремі видання Національної академії керівних кадрів культури і мистецтва). Але якщо врахувати загальну тенденцію, що спостерігається в інших галузях науки, то вже незабаром міжнародні публікації у виданнях рівня Scopus і Web of Science стануть обов'язковими і для музикознавців.

¹ Дані взято з сайту: <http://www.tandfonline.com/toc/gmur20/36/3?nav=tocList> (дата звернення: 29.10.2017).

З вищевикладеного випливає, що тенденції в науковій комунікації на глобальному рівні полягають у наступному:

– кожна країна буде намагатися представити найкращі наукові здобутки на світовому рівні;

– зростатиме роль англійської мови як мови міжнародного наукового спілкування;

– підвищуватимуться вимоги до рівня публікацій і наукових видань загалом;

– будуть створюватися нові сайти наукових видань;

– збільшуватиметься кількість профілів наукових колективів і особистих профілів вчених у наукометричних базах даних і спеціалізованих наукових соціальних мережах, зокрема, таких, як Scopus, ResearcherID, Orcid, ResearcherGate, Google Scholar тощо.

Що стосується українського музикознавства в цьому контексті, то його головними завданнями на сучасному етапі є подолання відірваності від європейських і світових процесів розвитку науки та повноправне входження до потужних міжнародних наукових інтернет-ресурсів, якими є Scopus і Web of Science. Реалізація цих завдань зміцнить авторитет української музикознавчої науки і відкриє їй шлях до повноцінної інтеграції у світові культурні процеси.

Список використаної літератури та джерел

1. Arti Musices: Croatian Musicological Review. URL: <http://hmd-music.org/izdanja/arti-musices/>. (дата звернення 05.10.2017).

2. Перелік наукових журналів бази даних Arts & Humanities Citation Index – складової Web of Science. URL: http://mjl.clarivate.com/publish_ah.pdf. (дата звернення 03.10.2017).

3. Journal of Musicological Research. URL: <http://www.tandfonline.com/toc/gmur20/36/3?nav=tocList>. (дата звернення 05.10.2017).

4. Musicological Annual. URL: <http://muzikologija.ff.uni-lj.si/publikacije/muzikoloski-zbornik/>. (дата звернення 29.10.2017).

5. Проект комплексної підтримки українських наукових журналів у мережі Інтернет). URL: <https://openscience.in.ua/ua-journals>. (дата звернення 29.10.2017).

6. Берегова О. Комунікація в соціокультурному просторі України: технологія чи творчість? Наукове видання. Київ: НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2006. 388 с.

7. Добривечір В. Нові підходи до формування редакційної політики наукового журналу // Вісник Книжкової палати. 2013. № 4. С. 17-20.

8. Наказ МОН України від 17.10.2012 р. № 1111 «Про затвердження Порядку формування Переліку наукових і фахових видань України» // Офіційний вісник України від 19.11.2012. 2012. № 86. С. 247. Ст. 3514, код акту 64220/2012.

9. Наказ МОН України від 17.10.2012 № 1112 «Про опублікування результатів дисертацій на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук» // Офіційний вісник України від 19.11.2012. 2012. № 86. С. 250. – Стаття 3515, код акту 64222/2012.

10. Основы науковедения / под ред. Н. Стефанова, Н. Яхиел, Я. Фаркаш, Г. Кребер, И. Малецкого и др. Москва: Наука, 1985. 432 с.

11. Проект Порядку присудження наукових ступенів. URL: <http://aphd.ua/novyj-proekt-poriadku-prysudzhennia-naukovykh-stupeniv/> (дата звернення: 29.10.2017).

12. Торгалло Є., Вакал С., Остапченко Л. Наукометричні бази даних та інтеграція української біологічної періодики у міжнародний інформаційний простір // Вісник Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. Біологія. – 2014. Вип. 3 (68). С. 5–11. URL: http://papers.univ.kyiv.ua/1/biologija/articles/torgalo-e-vakal-s-ostapchenko-l-scientometric-databases-and-integration-of-u_24030.pdf (дата звернення: 29.10.2017).

References

1. Arti Musices: Croatian Musicological Review. Available at: <http://hmd-music.org/izdanja/arti-musices/>

2. List of scientific journal databases Arts & Humanities Citation Index. Available at: http://mjl.clarivate.com/publish_ah.pdf

3. Journal of Musicological Research. Available at: <http://www.tandfonline.com/toc/gmur20/36/3?nav=tocList>

4. Musicological Annual. Available at: <http://muzikologija.ff.uni-lj.si/publikacije/muzikoloski-zbornik/>.

5. All Ukrainian magazines in Scopus and Web of Science Available at : <https://openscience.in.ua/ua-journals> [in Ukrainian].

6. Beregova, O. (2006). *Komunikaciya v sociokulturnomu prostori Ukrainy: tehnologiya chy tvorchist'?* [Communication in the social and cultural space of Ukraine: technology or creation?]. Kyiv, 388 [in Ukrainian].

7. Dobryvechir, V. (2013). *Novi pidhody do formuvannya redakciinoi polityky naukovogo zhurnalu* [New approaches to the formation of the editorial policy of the scientific journal]. *Bulletin of the Book Chamber of Ukraine*, 4, 17–20 [in Ukrainian].

8. The Order of Ministry of Education and Science of Ukraine from 17.10.2012 № 1111 «Pro zatverdzhennya Poryadku formuvannya Pereliku naukovyh i fahovyh vydan' Ukrainy» [On Approval of the Procedure for the Formation of the List of Scientific and Professional Publications]. *Official Bulletin of Ukraine* from 19.11.2012, 86, 247, article 3514, code of act 64220/2012 [in Ukrainian].

9. The Order of Ministry of Education and Science of Ukraine from 17.10.2012 № 1112 «Pro opublikuvannya rezultativ dysertacii na zdobuttya naukovyh stupeniv doktora i kandydata nauk» [On the Publication of the Results of Dissertations for Obtaining the Scientific Degrees of Doctor and Candidate of Sciences]. *Official Bulletin of Ukraine* from 19.11.2012, 86, 250, article 3515, code of act 64222/2012 [in Ukrainian].

10. Stefanov, N., Yahiel, N., Farkash, Ya, Kreber, G., Maletskiy, I., Mikulinskiy, S. ed. (1985). *Osnovy naukovedeniya* [The Basis of Scientology]. Moscow: Nauka, 432 [in Russian].

11. Draft Order of awarding the scientific degrees. Available at: <http://aphd.ua/novi-proekt-poriadku-prysudzhennia-naukovykh-stupeniv/> [in Ukrainian].

12. Torgalo, E., Vakal, S., Ostapchenko, L. (2014). *Naukometrychni bazy danyh ta integraciya ukrainskoi biolohichnoi periodyky u mizhnarodnyi informaciynyi prostir* [Science-based Databases and Integration of Ukrainian Biological Periodicals into the International Information Space]. *Herald of the Taras Shevchenko National University*

of Kyiv. Biology, 3 (68), 5-11. Available at: http://papers-univ.Kyiv.ua/1/biologija/articles/torgaloevakalsostapchenkolscientometricdatabasesandintegrationofu_24030.pdf [in Ukrainian].

Береговая Е. Н. Научная коммуникация в эпоху глобализации: перспективы украинского музыкознания. Осуществлен обзор основных этапов развития коммуникации в науке. Определены особенности, новые формы обнародования результатов научных исследований в современной науке и различия в принципах научной коммуникации, исторически сложившиеся в Украине и за рубежом. Выявлены юридические коллизии в современных правительственных документах Украины по представлению научных результатов деятельности ученых. Констатируется, что Украина пока очень слабо представлена в ведущих электронных научных ресурсах мира. Рассмотрены категории международных наукометрических баз данных, используемые в них оценочные критерии качества и значимости периодических изданий. Охарактеризованы авторитетные международные наукометрические базы данных Web of Science и Scopus с точки зрения представленных в них музыковедческих изданий, приведены примеры научных сборников музыковедческого направления, которые индексируются этими базами данных. Поскольку украинские музыковедческие научные издания совершенно не представлены в базах данных высшей категории, автор статьи закономерно приходит к выводу, что главными задачами украинского музыковедения на современном этапе является преодоление оторванности от европейских и мировых процессов развития науки, полноправное вхождение в крупные международные научные интернет-ресурсы, каковыми являются Scopus и Web of Science. Реализация этих задач укрепит авторитет украинской музыковедческой науки и откроет ей путь к полноценной интеграции в мировые культурные процессы.

Ключевые слова: наукометрические базы данных, интеграция, научная коммуникация, интернет-ресурс.

Beregova O. Scientific communication in the epoch of globalization: perspectives of ukrainian musicology. In the article is outlined an overview of the main stages of the development of communication in science, features of the new forms of publicizing the results of scientific research in modern science and the differences in the principles of scientific communication that have historically developed in Ukraine and abroad. The legal collisions in modern governmental documents of Ukraine regarding the presentation of scientific results of scientists' activity were revealed. It is stated that Ukraine is still very poorly represented in the leading electronic scientific resources of the world. Categories of international scientometrical databases and evaluation criteria of quality and significance of periodicals used in them are considered. The most authoritative international science-computer databases of Web of Science and Scopus are described through the point of view of their musicology editions represented in them, examples of scientific collections of musicology direction are indexed by these databases. Since the Ukrainian music science scholarly publications are not completely represented in these databases of the highest category, the author of the article naturally concludes that the main tasks of Ukrainian musicology at the present stage is to overcome the isolation from the European and world processes of science development and full entry into the powerful international scientific Internet resources, which are Scopus and the Web of Science. The realization of these tasks will strengthen the authority of Ukrainian musicology science and will open the way for full integration into world cultural processes.

Keywords: scientometrical databases, integration, scientific communication.

Стаття надійшла до редакції 02.11.2017 р.